

Informasjon i samsvar med kravene i kapitalkravsforskriftens del IX (Pilar 3)

31. desember 2018 Voss Veksel- og Landmandsbank ASA

INNHALDSFORTEGNELSE

INFORMASJON I SAMSVAR MED KRAVENE I KAPITALKRAVSFORSKRIFTENS DEL IX (PILAR 3)	0
1. Innledning og formål med dokumentet	2
2. Konsolidering	2
2.1 Oversikt over datterselskaper, tilknyttede selskaper mv	2
3. Kapitalkrav	2
3.1 Ansvarlig kapital og kapitalkrav	2
3.2 Bufferkrav	4
3.3 Uvektet kjernekapitalandel	5
4. Kredittrisiko og motpartsrisiko	5
4.1 Definisjon misligholdte engasjement:	5
4.3 Engasjement fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder	7
4.4 Engasjement fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid	8
4.5 Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på utlån og garantier	8
4.6 Endringer i nedskrivninger og avsetninger på utlån og garantier	8
4.7 Bruk av offisiell rating for kapitaldekningsformål	9
4.8 Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelse av kapitalkrav	9
4.9 Motpartsrisiko knyttet til derivater	10
5. Egenkapitalposisjoner	10
6. Renterisiko	11
7. Styring og kontroll av risiko	12
7.1 Formål og prinsipper for ICAAP	12
7.2 Styring og kontroll av enkeltrisikoer	13

1. INNLEDNING OG FORMÅL MED DOKUMENTET

Formålet med dette dokumentet er å oppfylle kravene til offentliggjøring av finansiell informasjon etter kapitalkravsforskriftens del IX (pilar 3). Alle tall i dokumentet er per 31. desember 2018 med mindre annet fremgår.

Voss Veksel- og Landmandsbank ASA (Vekselbanken) benytter standardmetoden ved beregning av kapitalkrav for kredittrisiko. Dette innebærer at det brukes standardiserte myndighetsbestemte risikovekter ved beregning av kapitalkravet. For beregning av kapitalkrav for operasjonell risiko benyttes basismetoden som innebærer at kapitalkravet beregnes i forhold til inntekt siste tre år.

Banken har foretatt særskilte vurderinger for om det er behov for ytterlige kapital utover pilar 1 knyttet til endringer i renter, aksjekurser og valutakurser. Vurderingene baserer seg på at dagens faktiske eksponering utsettes for stress med unntak av renterisiko og valutarisiko der rammer benyttes. Nivået på stresset tar utgangspunkt i Finanstilsynets Rundskriv 12/2016 om Finanstilsynets praksis for vurdering av risiko og kapitalbehov. For kredittspreadsrisiko for rentepapirene er det beregnet et tapspotensiale som er avhengig av ratingnivå og durasjon. Det er ikke beregnet et fradrag for pilar 1 krav. Beregnet pilar 2-tillegg for aksjer følger metodikken i samme rundskriv når det gjelder stressfaktor og beregning av fradrag for pilar 1-krav.

2. KONSOLIDERING

2.1 Oversikt over datterselskaper, tilknyttede selskaper mv

Vekselbanken har ikke datterselskap, tilknyttede selskaper eller felleskontrollert virksomhet, slik at alle tall gjelder for morbanken.

3. KAPITALKRAV

3.1 Ansvarlig kapital og kapitalkrav

Vekselbanken benytter standardmetoden ved beregning av kapitalkrav for kredittrisiko og markedsrisiko. Det innebærer at det brukes standardiserte risikovekter ved beregning av kapitalkravet.

For beregning av kapitalkravet for operasjonell risiko benyttes basismetoden som innebærer at kapitalkravet beregnes i forhold til inntekt siste tre år.

Tabellen nedenfor viser beregningsgrunnlag for kredittrisiko fordelt på de enkelte engasjementskategoriene slik disse er definert i kapitalkravsforskriften. I tillegg vises kapitalkrav for motpartsrisiko og operasjonell risiko og samlet beregningsgrunnlag.

Pilar III
Voss Veksel- og Landmandsbank ASA

Kapitaldekning	31.12.2018
Opptjent egenkapital	396.586
Annen egenkapital	25.512
Innbetalt egenkapital	9.423
Sum egenkapital	431.521
Fradrag for forsvarlig verdsetting	-308
Fradrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.	-14.961
Sum ren kjernekapital	416.252
Fondsobligasjoner	54.000
Fradrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.	
Sum kjernekapital	470.252
Ansvarlig lånekapital	40.000
Fradrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.	
Sum tilleggskapital	40.000
Netto ansvarlig kapital	510.252
Eksponeringskategori (beregningsgrunnlag etter risikovekt)	
Stater og sentralbanker	
Lokale og regionale myndigheter (herunder kommuner)	11.429
Offentlige foretak	
Multilaterale utviklingsbanker	
Internasjonale organisasjoner	
Institusjoner	33.190
Foretak	295.173
Massemarkedsengasjementer	
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	1.975.938
Forfalte engasjementer	6.833
Høyrisiko-engasjementer	
Obligasjoner med fortrinnsrett	6.341
Fordring på institusjoner og foretak med kortsiktig rating	14.833
Andeler i verdipapirfond	
Egenkapitalposisjoner	46.265
Øvrige engasjementer	144.995
CVA-tillegg	19
Sum beregningsgrunnlag for kredittrisiko	2.535.016
Beregningsgrunnlag for operasjonell risiko	175.616
Beregningsgrunnlag for motpartsrisiko	
Sum beregningsgrunnlag	2.710.632
Kapitaldekning i %	18,82 %
Kjernekapitaldekning	17,35 %
Ren kjernekapitaldekning i %	15,36 %

Konsolidering av samarbeidende grupper

Fra 01.01.2018 skal alle banker rapportere kapitaldekning konsolidert med eierandel i samarbeidsgrupper. Banken har en eierandel på 0,18 % i Eika Gruppen AS og på 0,49 % i Eika Boligkreditt AS.

Ren kjernekapital	425.236
Kjernekapital	482.902
Ansvarlig kapital	526.466
Beregningsgrunnlag	2.866.476
Kapitaldekning i %	18,37 %
Kjernekapitaldekning	16,85 %
Ren kjernekapitaldekning i %	14,83 %
Uvektet kjernekapitalandel i %	8,13 %

Vekselbanken tok 12.05.2010 opp et evigvarende fondsobligasjonslån på NOK 35 mill. kr, med første call 12.05.2020. Dette lånet er tatt opp etter gamle regler, og vekter derfor etter overgangsreglene ikke lenger fullt som kjernekapital. Lånet er bokført til virkelig verdi. Ett ansvarlig lån på NOK 40 mill. kr ble tatt opp 24.02.2015 med forfall 24.02.2025 med første call 24.02.2020. Lånet er bokført til nominell verdi, og er fullt tellende som tilleggskapital.

En ny evigvarende fondsobligasjon på NOK 40 mill. kr med første call 9. mars 2023 ble tatt opp 9. mars 2018. Denne tilfredstiller nye regulatoriske krav, og er fullt ut tellende som kjernekapital. Lånet er bokført til virkelig verdi.

3.2 Bufferkrav

Banken har per 31.12.2018 et kombinert kapitalbufferkrav på kr 203,3 millioner:

Bufferkrav	Krav til ren kjernekapital
Bevaringsbuffer (2,50 %)	67.766
Motsyklisk buffer (2,00 %)	54.213
Systemrisikobuffer (3,00 %)	81.319
Sum bufferkrav til ren kjernekapital	203.297
Minimumskrav til ren kjernekapital (4,50 %)	121.978
Tilgjengelig ren kjernekapital utover minimumskrav og bufferkrav	90.976

Banken har 294,3 millioner i overskudd på ren kjernekapital tilgjengelig.

3.3 Uvektet kjernekapitalandel

Uvektet kjernekapitalandel regnes ut fra beregnet kjernekapital med og uten overgangsordninger delt på engasjementsbeløp for balanseførte og ikke balanseførte poster i kapitaldekningsoppgaven, justert for konverteringsfaktorer (iht i CRR artikkel 429, nr 10).

Uvektet kjernekapitalandel	
Derivater: Fremtidig eksponering ved bruk av markedsverdimetoden	
Poster utenom balansen med 10 % konverteringsfaktor etter standardmetoden	
Poster utenom balansen med 20 % konverteringsfaktor etter standardmetoden	29.565
Poster utenom balansen med 50 % konverteringsfaktor etter standardmetoden	91.474
Poster utenom balansen med 100 % konverteringsfaktor etter standardmetoden	5.153.290
Øvrige eiendeler	
(-) Regulatoriske justeringer i kjernekapital	-15.269
(-) Regulatoriske justeringer i kjernekapital etter overgangsregler	-15.269
Totalt eksponeringsbeløp	5.270.454
Totalt eksponeringsbeløp etter overgangsregler	5.270.454
Kapital	
Kjernekapital	470.253
Kjernekapital etter overgangsregler	470.253
Uvektet kjernekapitalandel	
Uvektet kjernekapitalandel	8,92 %
Uvektet kjernekapitalandel etter overgangsregler	8,92 %

4. KREDITTRISIKO OG MOTPARTSRISIKO

4.1 Definisjon misligholdte engasjement:

4.1.1 Misligholdte engasjement

Et engasjement blir definert som misligholdt når avdrag og renter ikke er betalt til rett tid, eller en rammekreditt/innskuddskonto er trukket ut over bevilget beløp. Dersom manglende betaling strekker seg utover 90 dager, blir kundens samlede engasjement klassifisert som misligholdt.

4.1.2 Øvrige tapsutsatte engasjement

Et engasjement som ikke er misligholdt etter reglene ovenfor kan bli definert som tapsutsatt når det må påregnes at debitor ikke vil være i stand til å innfri sine forpliktelser og det heller ikke kan forventes at sikkerhet vil dekke lånet ved en eventuell realisasjon.

4.1.3 Objektive bevis for verdifall

4.1.3.1 Verdifall på individuelle utlån

Objektive bevis på verdifall på individuelle utlån inkluderer blant annet:

- Vesentlige finansielle problemer hos debitor.
- Misligholdte betalinger eller vesentlige brudd på kontrakt.

- Innvilget utsettelse ved betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtalte endringer i rentesats eller andre avtalevilkår som tar utgangspunkt i finansielle problemer hos debitor.
- Det blir sett som sannsynlig at debitor vil starte gjeldsforhandlinger, annen finansiell restrukturering eller at debitor sitt bo blir satt under konkursbehandling.

4.2 Metode for beregning av nedskrivninger

4.2.1 Nedskrivning på utlån og garantier

Dersom objektive indikasjoner kan identifiseres, beregnes nedskrivning på utlån som forskjellen mellom regnskapsført verdi i balansen og forventede fremtidige kontantstrømmer neddiskontert med lånets effektive rente. Estimerte fremtidige kontantstrømmer baseres på erfaringsmateriale og skjønn basert på faktiske forhold på balansedagen. Både makroøkonomiske forhold og forhold knyttet til de utsatte engasjementene vurderes. Det er knyttet betydelig usikkerhet til de skjønsmessige vurderinger som er lagt til grunn for fremtidige kontantstrømmer, og derfor kan endelig utfall avvike fra den vurderingen som er gjort.

4.2.1.1 Individuelle nedskrivninger

Bankens gjennomgår hele bedriftsporteføljen årlig, og store og spesielt risikable engasjementer gjennomgås løpende. Lån til privatpersoner gjennomgås når de er misligholdt eller dersom de har dårlig betalingshistorikk. Ved estimering av nedskrivning på enkelt kunder vurderes både aktuell og forventet fremtidig finansiell stilling, og for engasjementer i bedriftsmarkedet også markedssituasjonen for kunden, aktuell sektor og markedsforhold generelt. Muligheten for rekapitalisering, restrukturering og refinansiering vurderes også. Samlet vurdering av disse forholdene legges til grunn for estimering av fremtidig kontantstrøm. Kontantstrømmene estimeres over en periode som fastsettes individuelt for den aktuelle kunden. Banken avsetter for individuelle tap dersom det foreligger en objektiv indikasjon på kredittap. Ved vurdering av tapsavsetningen hefter det usikkerhet ved estimering av tidspunkt og beløp for fremtidige kontantstrømmer inkludert verdsettelse av sikkerhetsverdier.

4.2.1.2 Modell for beregning av nedskrivninger etter IFRS 9

Banken har i samarbeid med Eika Gruppen utviklet en modell for beregning av forventet kredittap der utlån til kunder, lånetilsagn, finansielle garantikontrakter og andre finansielle instrument innenfor virkeområdet til nedskrivningsreglene i IFRS 9, blir fordelt på tre grupper:

- Finansielle instrument som ved første gangs innregning ikke er kredittforringet blir klassifisert i steg 1 med 12-måneders forventet kredittap (expected credit loss – ECL).
- Dersom kredittrisikoen øker vesentlig etter første gangs innregning blir det finansielle instrumentet overført til steg 2 og forventet kredittap beregnet over hele levetiden til instrumentet. Endringer i kredittrisikoen reflekterer både kundespesifikke forhold og utvikling i relevante makrofaktorar for det segmentet kunden tilhører. Vurderingen av hva som utgjør vesentlig økning i risiko er basert på en kombinasjon av kvantitative og kvalitative indikatorer i tillegg til absolutte kriterier.
- Dersom kredittrisikoen blir svekket ytterligere og det finansielle instrumentet er vurdert å bli kredittforringet, blir instrumentet flyttet til steg 3 og forventet kredittap blir målt over instrumentet sin levetid.

Tapsavsetningene for steg 1 og steg 2 er beregnet som nåverdien av sannsynlighet for mislighold (probability of default – PD) multiplisert med tapsgrad (loss given default – LGD) og eksponering ved mislighold (exposure at default – EAD). Modellen skiller mellom personkunder og bedriftskunder, og måler misligholdssannsynlighet for de neste 12-måneder (PD). Ved beregning av misligholdssannsynlighet over forventet levetid på engasjementet (PD-liv) blir det benyttet en migrasjonsbasert fremskrivning for å estimere forventet mislighold frem i tid, basert på utviklingen de siste 12 måneder. Estimert for LGD er basert på historiske tap i alle Eika-banker. For finansielle instrument som er kredittforringet i steg 3 blir det gjort individuelle vurderinger av forventet tap (ECL).

Utlån til kunder som banken kan overført til boligkredittforetak er etter IFRS 9 klassifisert til virkelig verdi over utvidet resultat. Øvrig utlån til kunder er klassifisert til amortisert kost. Nedskrivning på ubenyttede kreditter og garantier er balanseført som gjeldsforpliktelse i regnskapet.

For en detaljert beskrivelse av modell, overgangseffekter og opningsbalanse knytt til IFRS 9 se årsmeldingen.

4.3 Engasjement fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder

Matrisen viser samlet engasjementsbeløp etter individuelle nedskrivninger fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder.

Type motpart	Utlån og fordringer	Ubenyttede rammer	Garantier	Sum
Offentlig forvaltning	157.071			157.071
Lønnstakere o.l.	3.603.216	88.786	13.902	3.705.904
Utlandet	36.074	19		36.093
<i>Næringssektor fordelt:</i>				
Jordbruk, skogbruk, fiske	26.744	999	4.021	31.764
Industriproduksjon	105.511	6.767	3.490	115.768
Bygg og anlegg	66.974	10.245	35.616	112.835
Varehandel, hotell/restaurant	58.938	20.572	12.572	92.082
Transport, lagring	26.549	4.192	4.198	34.939
Finans, eiendom, forretningsmessige tjenester	647.007	56.295	29.355	732.657
Sosial og privat tjenesteyting	71.503	5.158	851	77.512
Sentralbank	67.817			67.817
Kredittinstitusjoner	182.283			182.283
Sum	5.049.686	193.033	104.005	5.346.724
Voss	2.816.769	150.160	98.838	3.065.767
Hordaland ellers	963.063	27.735	4.452	995.250
Resten av Norge	1.233.780	15.119	715	1.249.614
Utlandet	36.074	19		36.093
Gjennomsnitt²	4.760.984	160.903	99.516	5.021.403

¹ Etter individuelle nedskrivninger

² Gjennomsnitt av inngående og utgående balanse siste år

4.4 Engasjement fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid

Matrisen viser beløp for ulike engasjementstyper fordelt på løpetid.

Engasjementer¹ fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid (beløp i tusen kroner)

Engasjementstyper	Inntil 1 måned	1–3 måneder	3–12 måneder	1–5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Sum
Utlån og fordringer	268.988	99.800	327.862	739.877	3.633.348	(20.189)	5.049.686
Ubenyttede rammer			127.630		65.403		193.033
Garantier				104.005	-		104.005
Sum	268.988	99.800	455.492	843.882	3.698.751	(20.189)	5.346.724

4.5 Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på utlån og garantier

Matrisen viser misligholdte utlån og individuelle nedskrivninger på utlån samt avsetninger på garantier fordelt på typer av motparter og geografiske områder.

Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på garantier (beløp i tusen kroner)

Type motpart	Misligholdte engasjementer	Engasjementer med nedskrivninger	Samlede nedskrivninger ¹	Resultatførte nedskrivninger ¹ siste år	Garantier med avsetning ²	Avsetninger på garantier
Offentlig forvaltning						
Lønnstakere o.l.	8.703	8.389	3.155			
Utlandet						
<i>Næringssektor fordelt:</i>						
Jordbruk, skogbruk, fiske		24.434	9.100			
Industriproduksjon						
Bygg og anlegg						
Varehandel, hotell/restaurant	24	578	250			
Transport, lagring						
Finans, eiendom, forretningsmessige tjenester		2.480	2.000			
Sosial og privat tjenesteyting	80					
Sum	8.807	35.881	14.505	-	-	-
Voss	3.712	31.377	12.342			
Hordaland ellers	1.803	1.300	250			
Resten av Norge	3.292	3.204	1.913			
Utlandet						

¹ Kun individuelle nedskrivninger (steg 3)

² Samlet garantibeløp der det er foretatt avsetning.

4.6 Endringer i nedskrivninger og avsetninger på utlån og garantier

Endringer i tapsavsetning på utlån siste år (beløp i tusen kroner)	Steg 1: 12 mnd.		
	tap	Steg 2: Livstid tap	Steg 3: Livstid tap
Tapsavsetninger pr. 01.01.2018	1.613	4.722	12.890
Overføringer:			
Overføringer til steg 1		2.926	
Overføringer til steg 2	78	-1.982	1.913
Overføringer til steg 3			
Nye finansielle eiendeler utstedt eller kjøpt	295	533	
Finansielle eiendeler som er fraregnet i perioden	-176	-988	
(Modifisering av kontantstrømmer fra eiendeler som ikke er fraregnet)			
Endringer i modell eller risikoparametre	-69	-524	80
Konstaterte tap			377
Tilbakeføring av tidligere konstaterte tap			-215
Valutaeffekter			
Andre justeringer	-741	382	-540
Tapsavsetninger pr. 31.12.	1.000	5.069	14.505

4.7 Bruk av offisiell rating for kapitaldekningsformål

Etter standardmetoden vil kapitalkravet kunne avhenge av motpartens offisielle rating. Offisiell rating vil i liten grad være aktuelt for bankens lånekunder, men kan være aktuelt for utstedere av verdipapirer banken plasserer i. I så fall er det rating fra Standard & Poor's, Moody's og/eller Fitch som er aktuelle.

Banken har pr. rapporteringstidspunktet ingen engasjementer hvor ratingen påvirker kapitaldekningen.

4.8 Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelse av kapitalkrav

Matrisen viser samlet engasjementsbeløp før og etter at det er tatt hensyn til sikkerheter samt engasjementsbeløp som er fratrukket den ansvarlige kapitalen.

Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelsen av kapitalkrav (beløp i tusen kroner)

Engasjementskategorier	Engasjementsbeløp før sikkerheter	Engasjementsbeløp etter sikkerheter	Fratrukket den ansvarlige kapitalen	Benyttede ratingbyråer	Andel sikret med pant ¹	Andel sikret med garantier ¹
Stater og sentralbanker	167.742	167.742				
Lokale og regionale myndigheter (herunder kommuner)	57.147	57.147		11.429		
Offentlige foretak						
Multilaterale utviklingsbanker						
Internasjonale organisasjoner						
Institusjoner	137.291	137.291		33.190		
Foretak	403.278	398.511				
Massemarkedsengasjementer						
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	4.335.640	4.335.640			90 %	
Forfalte engasjementer	8.863	8.863			74 %	
Høyrisiko-engasjementer						
Obligasjoner med fortrinnsrett	63.409	63.409		6.341		
Fordring på institusjoner og foretak med kortsiktig rating	74.162	74.162		14.833		
Andeler i verdipapirfond						
Egenkapitalposisjoner	46.265	46.265	-14.961			
Øvrige engasjementer	208.076	206.153				
Sum	5.501.873	5.495.183	-14.961	65.793		

¹ Her tas kun hensyn til garantier og pant som har betydning for beregning av kapitalkrav. Andel regnet av engasjementsbeløp før sikkerheter.

Hovedtyper av pant som benyttes for kapitaldekningsformål er pant i bolig og fritidseiendom. Garantier har i liten grad betydning for kapitaldekningen. I noen tilfeller benyttes garantier fra banker eller regionale myndigheter. Banken benytter ikke kredittderivater.

Det tas ikke hensyn til motregningsadgang ved beregning av kapitalkrav. Verdivurdering av sikkerheter tar utgangspunkt i sikkerhetens markedsverdi, som dokumenteres med offentlig takst eller eiendomsverdi. På eiendommer i bankens primærområde benytter banken i tillegg til takst og eiendomsverdi vår lokale markedskunnskap ved fastsettelsen av verdi på sikkerhetsobjektene. Verdivurdering av boligeiendommer oppdateres ved vesentlige endringer i markedet, og minst hvert tredje år.

Det tas hensyn til konsentrasjonsrisiko i bankens ICAAP, likevel slik at konsentrasjonsrisiko som følge av konsentrasjon av typer av sikkerheter ikke eksplisitt tilordnes kapitalbehov.

Tabellen under viser en oversikt på pantsatte og ikke pantsatte eiendeler som grunnlag for lånetilgang i Norges Bank:

Pantsatte og ikke-pantsatte eiendeler

Eiendeler	Balansført verdi av ikke-sikkerhetsstilte eiendeler		Virkelig verdi av ikke-sikkerhetsstilte eiendeler	
	herav: utstedt av andre konsernet	herav: godkjent som pant i sentralbanken	herav: godkjent som pant i sentralbanken	
Rentebærende verdipapirer	249.653	220.231	249.653	220.231
herav: Covered bonds (inkl. OMF)	63.428	63.278	63.428	63.278
herav: sikrede verdipapirer (ABS)				
herav: utstedt av offentlig forvaltning	157.104	156.954	157.104	156.954
herav: utstedt av finansielle foretak	29.122		29.122	
herav: utstedt av ikke-finansielle foretak				
Sum	249.653	220.232	249.653	220.232

4.9 Motpartsrisiko knyttet til derivater

Samlet engasjementsbeløp hvor det beregnes kapitalkrav for motpartsrisiko utgjorde mill. NOK 3,1 (engasjementsbeløp før sikkerhetsstillelse og konverteringsfaktor. Matrisen under viser derivatkontraktens virkelige verdi.

Motpartsrisiko ved derivatkontrakter

Beløp i tusen kroner	Virkelig verdi ¹
Netto virkerlig verdi	2.883

Banken hadde per 31.12.1 en swap med Swedbank.

5. EGENKAPITALPOSISJONER

Vekselbanken har en beholdning av aksjer som er klassifisert som anleggsaksjer (strategisk formål). Disse aksjene bestemt til «varig eie» er etter IFRS klassifisert som «tilgjengelig for salg, med verdiendring over egenkapitalen». Aksjene er verdsatt til virkelig verdi, og løpende endringer i verdien blir bokført over egenkapitalen og vist i «totalresultatet». Realisert gevinst/tap på anleggsaksjer blir resultatført.

Matrisen under viser egenkapitalposisjoner fordelt etter om de holdes for gevinstformål eller strategisk formål. Matrisen viser også type verdipapir og bokført verdi, virkelig verdi, realisert gevinst/tap siste år og hvor mye av dette som er medregnet i hhv kjernekapital og tilleggskapital.

Egenkapitalposisjoner (beløp i tusen kroner)

Beløp i tusen kroner	Bokført verdi	Virkelig verdi	Realisert gevinst/ -tap i perioden	Urealisert gevinst/ -tap	Herav medregnet i kjernekapital ¹	Herav medregnet i tilleggskapital ¹
Aksjer og andeler – gevinstformål						
– børsnoterte aksjer						
– andre aksjer og andeler						
Aksjer og andeler – strategisk formål	58.342	58.342	3.424	-1.791		
– børsnoterte aksjer						
– andre aksjer og andeler	58.342	58.342	3.424	-1.791		

¹ "Herav" sikter til urealiserte gevinster/tap

6. RENTERISIKO

Renterisiko er risiko for tap på grunn av endringer i det generelle rentenivået. Risikoen oppstår som følge av at de enkelte eiendels- og gjeldspostene har ulik gjenstående rentebindingstid.

Banken har identifisert følgende kilder til renterisiko:

- Utlån til kunder/andre banker
- Rentebærende plasseringer i verdipapirer
- Innskudd fra kunder
- Rentebærende verdipapirgjeld
- Annen rentebærende gjeld

Renterisiko på utlån til kunder oppstår i tilknytning til flytende lån, da banken ikke tilbyr fastrentelån. I henhold til finansavtaleloven (gjeldende for privatpersoner) har banken en varslingsfrist på 6 uker før en eventuell renteøkning på utlån kan iverksettes. På kundeinnskudd er varslingsfristen i finansavtaleloven 8 uker. Bankens plasseringer i rentebærende verdipapirer består hovedsakelig av papirer med flytende rente som reguleres kvartalsvis. Rentebærende verdipapirgjeld er lagt ut med flytende rente knyttet til 3 mnd NIBOR og kvartalsvise rentejusteringer. Rentesikring av innlån vurderes fortløpende.

Banken har ingen renterisiko i utenlandsk valuta.

Banken sin evigvarende fondsobligasjon på 35 mill. kr er utstedt med fastrente på 8,25% fram til call 12.05.2020. Denne fastrenten er sikret ved en renteswap.

Tabellen under viser de ulike renterisiki. Bankens netto resultateffekt ved en parallellforskyvning av rentekurven med ett prosentpoengs økning i renten ville vært NOK 2,7 mill. Beregningen er gjort med utgangspunkt i bankens posisjoner på og utenfor balansen.

Renterisiko

	Renterisiko i tusen kroner ¹
Eiendeler	
Utlån til kunder med flytende rente	5.273
Utlån til kunder med rentebinding	
Rentebærende verdipapirer	7
Øvrige rentebærende eiendeler	678
Gjeld	
Innskudd med rentebinding	
Andre innskudd	-5.003
Verdipapirgjeld	-3.255
Øvrig rentebærende gjeld	-377
Utenom balansen	
Renterisiko i derivater	
Sum renterisiko	-2.677

¹ Renterisiko er beregnet som et anslag på verdiendring ved ett prosentpoengs økning i renten.

7. STYRING OG KONTROLL AV RISIKO

7.1 Formål og prinsipper for ICAAP

ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) er bankens egen prosess for å vurdere bankens kapitalbehov. Denne kapitalbehovsvurderingen skal være framoverskuende, og dette innebærer at kapitalbehovet skal vurderes i forhold til bankens nåværende og fremtidige risikoprofil. Det er derfor et overordnet prinsipp at banken i tillegg til å beregne behovet ut fra gjeldende eksponering (evt. rammer) også må vurdere kapitalbehovet i lys av planlagt vekst, eventuelle besluttede strategiske endringer mv.

Fremtidig tap kan deles inn i forventede tap og uventede tap. Forventede tap kan betraktes som en driftskostnad og forutsettes dekket over den løpende driften. Den løpende driften kan også betraktes som et førstelinjeforsvar mot uventede tap. I kapitalbehovsvurderingen legges det imidlertid til grunn at uventede tap ikke dekkes over driften, men skal dekkes av kapital. Kapitalbehovsvurderingen innebærer følgelig at banken beregner hvor mye kapital som trengs for å dekke opp for fremtidige uventede tap.

Disse beregningene gjøres på ulike måter for ulike risikoer, og er basert på ulike forutsetninger. Det er en implisitt forutsetning om at det ikke beregnes kapital som dekker alle tenkelige tapsutfall. Det er imidlertid benyttet konservative forutsetninger i beregningene.

Ved beregning av samlet kapitalbehov (for alle risikoene) kan det argumenteres for at de ulike risikoene ikke vil materialisere seg samtidig, og at det derfor eksisterer diversifikasjonseffekter som innebærer at det samlede kapitalbehovet er lavere enn summen av kapitalbehovet for de enkelte risikoene. Banken har imidlertid valgt å legge en konservativ tilnærming til grunn, og ser derfor bort fra slike effekter.

Med risikotoleranse forstås størrelsen på den risikoen banken er villig til å ta i sin virksomhet for å nå sine mål. Risikotoleransen kommer til uttrykk i rammeverket for virksomheten, herunder i begrensninger i vedtekter, policyer, fullmakter, retningslinjer og rutiner. For noen av risikoene er det vanlig å fastsette kvantitative begrensninger på risiko, for eksempel kvantitative rammer for markedsrisiko, rammer for store engasjement, rammer for eksponering mot enkeltbransjer osv. For andre risikotyper er det mer naturlig å benytte kvalitative begrensninger. Slike begrensninger angir hvor langt man er villig til å strekke seg på enkeltrisikoer, og representerer derfor en beskrivelse av risikotoleransen for disse enkeltrisikoene. Bankens risikotoleranse er forsøkt reflektert i kapitalbehovet som beregnes for hver enkelt risiko.

Banken har videre, basert på overordnet risikotoleranse, etablert et minstekrav til buffer utover beregnet kapitalbehov. Dette nivået er benevnt bankens minimumskrav til kapitaldekning.

I fastsettingen av bankens minimumskrav til kapitaldekning inngår bankens interne beregnede kapitalbehov, men banken gjør i tillegg en vurdering av forventninger og krav fra bankens omgivelser. Bankens overordnede risikotoleranse innebærer at minimumskrav til kapitaldekning alltid vil være høyere enn bankens internt beregnede kapitalbehov.

Bankens minimumskrav til kapitaldekning og overordnede retningslinjer for kapitalbehovsvurderinger er vedtatt av bankens styre. Administrasjonen gjennomfører de relevante vurderinger og beregninger

og fremlegger dette for styret. En slik gjennomgang gjøres minst en gang pr. år. Styret er aktivt med i prosessen, og vi benytter ekstern revisor i kvalitetssikring av arbeidet.

Bankens interne kapitalbehovsvurdering innebærer en analyse og beregning av kapitalbehov for følgende risikoer:

- Kredittrisiko
- Markedsrisiko
- Operasjonell risiko
- Konsentrasjonsrisiko
- Likviditets- og finansieringsrisiko
- Forretningsrisiko
- Omdømmerisiko
- Strategisk risiko
- Eiendoms risiko
- System risiko

Beregning av kapitalbehov for enkeltrisikoeer gjøres ved hjelp av ulike metoder, herunder bruk av stresstester i form av følsomhetsanalyser. I slike følsomhetsanalyser fokuseres det på betydningen av endringer i en enkelt variabel. I tillegg til dette gjennomfører banken stresstesting i form av scenarioanalyse som er ment å vise betydningen for banken samlet sett av samtidige endringer i flere relevante faktorer. Bankene gjennomfører også egne stresstester av markedsrisiko og likviditetsrisiko.

7.2 Styring og kontroll av enkeltrisikoeer

Styret har i policy for virksomhets- og risikostyring bl.a. gitt overordnede prinsipper for internkontroll og en beskrivelse av organiseringen av funksjoner samt satt krav til helhetlig risikostyring. Her nedfelles også styrets overordnede risikotoleranse, mens de konkrete rammene for kreditt-, likviditets-, markeds-, og operasjonell risiko fastsettes i separate underliggende policydokumenter/retningslinjer.

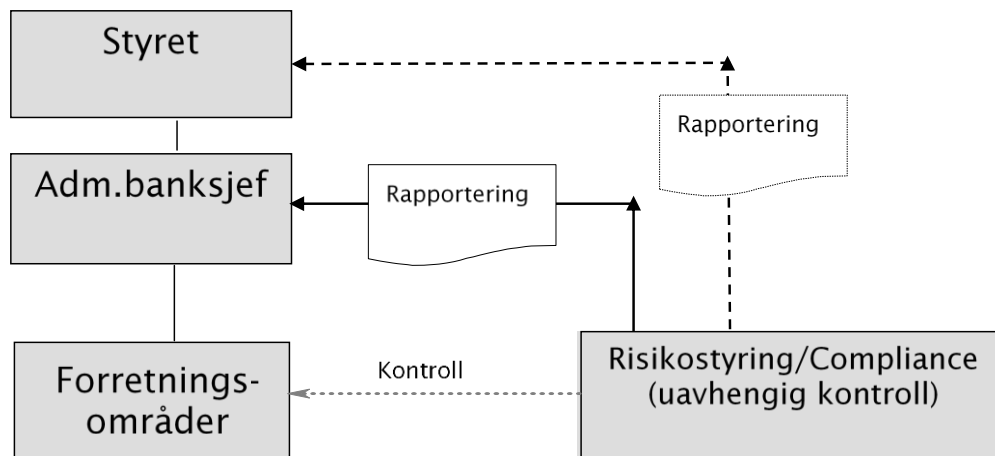
Banken har etablert en risikostyringsfunksjon som er en uavhengig støttefunksjon for forretningsområdene og styret som skal sikre at alle vesentlige risikoer i institusjonen er identifisert, målt, vurdert og rapportert av de relevante organisatoriske enhetene.

Banken har etablert en compliancefunksjon som er en uavhengig funksjon som skal understøtte arbeidet i linjen og bidra til å redusere bankens compliancerisiko. Funksjonen har en forebyggende, rådgivende og kontrollerende rolle. Compliancefunksjonen skal bidra til at banken identifiserer, overvåker, tester og rapporterer om compliancerisiko. Funksjonens arbeid skal ha en risikobasert tilnærming med hensyn til hvor ressurser settes inn.

Risikostyringsfunksjonen og compliancefunksjonen skal utarbeide kvartalsvise rapporter til styret, som må omfatte alle forretningsområder og gi kommentarer/vurderinger til status. Rapporteringen må omfatte mangler identifisert i risikohåndteringen, retningslinjer og oppfølging av handlingsplaner og tiltak identifisert gjennom internkontrollarbeidet, risikomatriksen og egne kontrollplaner.

Risikostyringsfunksjonen og compliancefunksjonen rapporterer til adm. banksjef, og kan rapportere direkte til styret i tilfeller der styret ikke får nødvendig informasjon om vesentlige risikoer via den alminnelige rapporteringen. Risikostyringsfunksjonen har plikt til å varsle styret umiddelbart dersom

identifiserte risikoer kan påvirke banken på en negativ måte. Dette dersom ordinær rapporteringshyppighet ikke anses som tilstrekkelig.

Banken har definert sin risikotoleranse for følgende risikotyper i Policy for virksomhets- og risikostyring:

Risikotype	Risiko-toleranse
Kredittrisiko Med kredittrisiko forstås risiko for tap av hovedstol og renter samt risiko for ekstra kostnader knyttet til at bankens låne- og kredittkunder ikke oppfyller sine betalingsforpliktelser iht. avtaler. Dette samtidig med at etablerte sikkerheter ikke dekker utestående krav. Kredittrisiko omfatter også tapsrisikoen knyttet til avgitte garantier for oppfyllelse av kunders forpliktelser	Lav/Moderat
Likviditetsrisiko Med likviditetsrisiko forstås risikoen for at banken ikke klarer å innfri sine gjeldsforpliktelser. Likviditetsrisiko er også risikoen for at banken ikke kan refinansiere sin gjeld og/eller finansiere sin aktivitet uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av ekstra dyr finansiering, eller i form av prisfall på likvide eiendeler som må realiseres	Lav
Markedsrisiko Med markedsrisiko forstås risiko for tap som følge av svingninger i aksjekurser, kredittspreader, renter og valutakurser. Risiko for tap ved svingninger i aksjekurser og kredittspreader er knyttet til bankens beholdning av finansielle instrumenter, mens risiko for tap ved svingninger i valutakurser og renter både er knyttet til bankens beholdning av finansielle instrumenter og dens øvrige virksomhet	Lav
Operasjonell risiko Med operasjonell risiko menes risiko for tap som følge av utilstrekkelige/sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser. Dette omfatter juridisk risiko, compliance risiko, belønnings/insentivrisiko og omdømmerisiko	Lav